



Thupelo ea Lihoi ka Moralo oa Lichelete

Tokomane ena e hlahisitsoe ka tšehetso ea lichelete ea EU, ACP le IFAD.



Maikutlo a hlahisitoeng tokomaneng ena ha a bolele maikutlo a se ‘muso a EU, ACP kapa IFAD.

Thupelo ea Lihuai ka Moralo oa Lichelete

Mokhatlo oa Lesotho oa Lihuai (LENAFU)

Koporasi ea Lesotho ea Ntlafatso ea Likhoebo (BEDCO)

Lekala la Ntšetso-pele ea Likhoebo tse Nyane, Likoporasi le Limmaraka (MSCM)

Tlhaloso

Tataiso ena ha e bontše maikutlo a IFAD le EU ka tsela efe kapa efe, maikutlo a hlahang bukeng ena ke a litsebi tse kopaneng ho ngoloeng ha libuka tsena le Lesotho National Farmers Union (LENAFU).

Liteboho

Bangoli ba tataiso ena ba leboha basebetsi-'moho le bona ba tsoang ho Basotho Enterprise Development Cooperatives (BEDCO) le Lefapha la Limmaraka Lekaleng la Ntšetso-pele ea Likhoebo tse Nyane, Likoporasi le Limmaraka ka tšehetso eohle eo ba faneng ka eona nakong ea ntšetso-pele ea tataiso ena.

Bangoli:

Ms. Koronti Ntšasa

Ms. Makopoi Maketela

Ms. Nthati Nyabela

Ms. Nothembile Nobala

Bohlophisi le boqapi ba litšoantšo: Motlatsi John Tsatsi

Selelekela

Tataiso ena ea thupelo ke karolo ea letoto la libuka tse 'ne tsa lithupelo tsa boithuto ba lihoai, tse hlophiloeng ke BEDCO ka tšebelisano-'moho le Lekala la Ntšetso-pele ea Likhoebo tse Nyane, Likoporasi le Limmaraka. Libuka tsena li ile tsa thonngoa le ho tšehetsoa ka lichelete ke LENAFU tlas'a leano la eona la ho matlafatsa lihoai. Sepheo sa mantlha sa libuka tsena ke ho matlafatsa lihoai tsa lehae ka boiphihlelo ba ho fetola temo ea bona khoebo le ho e holisa. Libuka tse 'ne tsa tataiso ke tse latelang:

- i. Tataiso ea Moralo oa Khoebo bakeng sa Lihoai,
- ii. Buka ea Thupelo ea 'Maraka bakeng sa Lihoai,
- iii. Buka ea Thupelo ea ho Boloka Libuka le,
- iv. Buka ea Thupelo ea Moralo oa Lichelete bakeng sa Lihoai.

Libuka tsena li ka sebelisoa ke bahoebi ba temo ba qalang le lihoai tse seng li ntse li le teng. Maikutlo a ho ngola libuka tsena e ne e le ho hlahisa lisebelisoa tsa ho ntlafatsa boiphihlelo, tse ka sebelisoang ka mekhoa e meraro:

- i. Lihoai li koetlisana ka lihlopha tse nyane tsa moithuti a le mong ho isa ho ba leshome thutong ka 'ngoe,
- ii. Litsebi tsa koetliso ea khoebo ho fana ka koetliso ho lihlopha tse kholo tsa lihoai tse 10 ho isa ho 25,
- iii. Lihoai ka bomong li atlehe ho sebelisa libuka ho ikoetlisa.

Litataiso le maano a tsamaiso a khothaletsoang libukeng tsena a ipapisitse le boiphihlelo ba bakoetlisi ba khale ba bahoebi ba tsoang BEDCO le MSCM le maikutlo a tsoang ho barupeli ba bang le lihoai tse ikemetseng. Libuka tsena li hlahlabiloe ka katleho ho lihoai tsa lehae 'me li netefalitsoe hore li ka atleha ho ntlafatsa tšebebetso ea lihoai.

Libuka tsena ha lia etsetsoa sehlopha se khethehileng, barupeli ba lokela ho ipapisa le seo ba se fumaneng tlhahlobong ea litlhoko tsa koetliso, ebe ba ntšetsapele lenaneo la koetliso ka ho sebelisa libuka tsena.

Lethathamo la tse ka hare

KHAOLO EA 1. Selelekela sa Moralo oa Lichelete	5
KHAOLO EA 2. Ho Lekola Phaello	6
2.1 Selelekela sa ho lekola phaello.....	7
2.2 Ntlha ea tekanyo	9
2.3 Palo ea litjeho ka ling	13
KHAOLO EA 3. Ho fumana lipalo-palo tsa letsete le hlokahalang	23
KHAOLO EA 4. Ho etsa Lipalo tsa Thekiso e Lebelletsoeng	26
KHAOLO EA 5. Litlaleho tsa Lichelete	28
5.1 Moralo oa phallo ea chelete	31
5.2 Tlaleho ea lekeno.....	36
5.3 Tlaleho ea boemo ba lichelete	38

Moralo oa Lichelete



Seo u tl'o ithuta sona ka bukeng ena:

1. Moralo oa lichelete ke eng?
2. U bona joang ha khoebo ea hau e etsa phaello e ntle kapa che?
3. U fumana joang hore na polasi ea hau e hloka bokae hore e tle e sebets?
4. U hakanya thekiso ea polasi ea hau joang?
5. U rala lichelete tsa polasi ea hau joang?

KHAOLO EA 1. Selelekela sa Moralo oa Lichelete

Moralo oa lichelete ke eng?

Moralo oa lichelete ke tsela ea ho hhalosa maemo a lichelete tsa polasi a hona joale le kamoso. Ke mokhoa oa ho hlopha hore na u tl'o laola lichelete tsa khoebo joang.

Sepheo sa mantlha sa mosebetsi ona ke ho netefatsa hore sehoai se etsa phaello e amohelehang ebile ha se felloe ke chelete ea ho lefella litjeho tsa polasi.

Ha sehoai se sa etse moralo oa sona oa lichelete hantle, se tobana le liphephetso tse kang:

- i. ho rekisa lihlahisoa tsa sona ka tahleheloi le
- ii. ho felloa ke chelete ea ho lefella litjeho tsa khoebo.

Ana ke a mang a mabaka a etsang hore lihoai tse ngata li hlahise hanngoe feela ebe lia emisa, ebe li boetse li qala hape kamor'a nako e telele. Thupelo ena e tla thusa lihoai ho ntlafatsa tsebo ea tsona ea ho rala lichelete le ho atleha ho holisa mapolasi a bona.

KHAOLO EA 2. Ho Lekola Phaello



Seo u tla ithuta sona khaolong ena:

1. Mokhoa oa ho lekola hore na polasi ea hau e etsa phaello kapa che.
2. U ka hlahloba joang hore na u tlameha ho rekisa lenane le lekae la lihlahisoa ho buselletsa litjeho tsa hau kaofela.
3. Mokhoa oa ho tseba hore na ho hlokahala bokae hore polasi ea hau e hlahise karolo e le 'ngoe ea sehlahisoa.
4. U ka lekola joang hore na u etsa phaello e kae ka sehlahisoa ka seng seo u se rekisang.

2.1 Selelekela sa ho lekola phaello

Mosebetsi oa moralo ea lichelete o qala ka ho tseba hore na khoebo e etsa phaello kapa e tl'o atleha ho etsa phaello.

Phaello ke eng?

Phaello ke chelete e fumanoang ke sehoai kamor'a hore se lefelle litjeho tsohle.

E baloa ka ho tlosa litjeho tsohle ho kakaretso ea thekiso ea potoloho kapa seholpha. E ka baloa hape ka ho tlosa kakaretso ea litjeho tsa nako e itseng, joaloka selemo, ho tsoa kakaretsong ea thekiso ea nako e tšoanang. Kakaretso ea litjeho ke litjeho tsohle tse otlolohileng le tse pharalleletseng tsa khoebo.

Phaello = Kakaretso ea Thekiso - Kakaretso ea Litjeho



- i. **Litjeho tse otlolohileng** ke litjeho tsa lisebelisoa tsohle le mosebetsi o hlokahalang ho etsa lihlahisoa tsa hau.
- ii. **Litjeho tse pharalleletseng** ke litjeho tsohle tse hlokahalang bakeng sa ho tsamaisa khoebo empa ha li etse sehlahisoa ka kotloloho. Li ka boetse tsa bitsoa litjeho tse akaretsang.

Mohlala: bakeng sa tlhahiso ea nama ea kolobe, litjeho tse pharalleletseng li kenyelletsa lipalangoang, moea oa ho lets, meputso ea batho ba sa nkeng karolo ka kotloloho ho hlhisana nama ea kolobe joaloka mokhanni kapa molebeli oa polasi.

Mekhoa e 'meli ea ho lekola phaello ea khoebo.

Mekhoa e 'meli e bonolo ea ho lekola liphaello tsa khoebo

Fumana ntlha ea tekanyo

Fumana kakaretso ea litjeho tsa ntho ka 'ngoe

Ho fumana ntlha ea tekanyo ho u thusa ho tseba hore na u hloka ho rekisa likarolo tse kae ho lefa litjeho tsohle tsa khoebo ea hau.

Ho fumana litjeho tsa ntho ka 'ngoe ho u thusa ho tseba hore na u etsa phaello e kae nthong ka 'ngoe eo u e rekisang.

Ha u lekola phaello, tsepamisa maikutlo ho sehlahisoa se le seng ka nako, e le hore u tle u tsebe hore na u etsa phaello e kae ka sehlahisoa se seng le se seng. Sena se tla u thusa ho qoba ho koahela tahlehelo e entsoeng ke sehlahisoa se seng ka phaello ea lihlahisoa tse ling, u sa hlokomele. Hape shebana le sehlopha ka seng kapa potoloho ka 'ngoe, e le hore u tsebe hore na u etsa phaello e kae ho tsoa ho sehlopha se seng le se seng kapa potoloho ka 'ngoe.

Mohlala:

1. Bakeng sa lihoai tsa mehlape, mohlala ka likhoho: sheba thekiso le litšenyehelo tsa sehlopha se le seng sa likhoho. Haeba polasi ea hau e nka litsuonyana tse 500 ka nako e le 'ngoe, sena se bolela hore sehlopha sa hau ke litsuonyana tse 500. Kahoo u tla hlahloba hore na u tla etsa phaello e kae ka litsuonyana tse 500.
2. Bakeng sa lihoai tsa lijalo, mohlala ka tamati: sheba thekiso eo u e etsang ho tloha selemong se le seng kapa potoloho e le 'ngoe ea tlhahiso. Haeba sekjurumetso kapa setša sa hau se u fa mabokose a litamati a 600, sena se bolela hore potoloho ea hau e u fa mabokose a 600. Kahoo u tla hlahloba hore

Mosebetsi:

- 1.U sehoai sa mehlape kapa sehoai sa lijalo?
2. U tl'o sebelisa lihlopha kapa lipotoloho tsa tlhahiso ho lekola phaello?



2.2 Ntlha ea tekanyo



Ntlha ea tekanyo ke eng?

Ntlha ea tekanyo e u fa lenane la lintho tseo khoebo ea hau e lokelang ho li rekisa hore e khutlise litjeho tsohle tse etsahetseng potolohong kapa sehlopheng. Ka mantsoe a mang, ke ha kakaretso ea thekiso e lekana le kakaretso ea litjeho tsa khoebo. Boemong bona, ha ho na phaello ebile ha ho na tahlehelo.

Ha Kakaretso ea Thekiso e le kholo ho feta Kakaretso ea Litjeho	Phaello
Ha Kakaretso ea Thekiso e le ka tlase ho Kakaretso ea Litjeho	Tahlehelo

Ha Kakaretso ea Thekiso e lekana le Kakaretso ea Litjeho	Tekanyo
--	---------

Mohlala:			
Sehoai	Kakaretso ea Thekiso	Kakaretso ea Litjeho	Phaello kapa Tahleheloo
Polasi A	M300,000.00	M220,000.00	M80,000.00 (phaello)
Polasi B	M300,000.00	M310,000.00	M10,000.00 (tahleheloo)
Polasi C.	M250,000.00	M250,000.00	M0 (tekanyo)

Joaloka sehoai sa khoebo, ho bohlokoa hore u tsebe hore na khoebo ea hau e tlameha ho rekisa lintho tse kae pele u qala ho fumana phaello. Sena se bitsoa lenane la tekanyo.

Melemo ea ho tseba lenane la tekanyo.

Melemo	Tihaloso
Ho qoba ho sebetsa ka tahleheloo	Ha u tseba hore na u tlameha ho rekisa lintho tse kae pele u qala ho fumana phaello, u ka tseba ho lekanya thekiso ea hau e ka holimo-limo 'me u bone hore na phaello eo u e etsang e u lumella ho tsoela pele ka khoebo.
Ho ntlafatsa taolo le moralo oa lichelete tsa khoebo	Ha u tseba lenane la lintho tseo khoebo ea hau e li rekisang kamehla, u ka tseba ho bala hore na u etsa phaello e kae. Ka tsebo ena, o atleha ho rala lichelete tsa khoebo ea hau hantle.

Mokhoa oa ho bala lenane la tekanyo:

Mohato oa 1. Hakanya kakaretso ea litjeho tsa khoebo ea hau. Tsena ke litjeho tsohle tse otlolohileng le tse pharalletseng tseo polasi ea hau e kenang ho tsona ka potoloho.

Mohato oa 2. Arola kakaretso ea litjeho ka poreise ea sehlahisoa sa hau. Karabo eo u e fumanang mona e bontša hore na u tlameha ho rekisa lintho tse kae ho lefa litjeho tsohle tsa khoebo ea hau.

Lenane la Tekanyo = Kakaretso ea litjeho ÷ Poreise ka 'ngoe

Haeba palo ena e le tlase ho palo ea lintho tseo u ka li rekisang, eng kapa eng eo u tl'eo e rekisa kaholimo ho palo ena e tlo ba phaello ea hau.

Haeba palo ena e kholo ho feta palo ea lintho tseo u ka li rekisang, joang kapa joang u tl'eo ba le tahlehelo.

Mohlala A:

Kakaretso ea Litjeho tse hlokahalang bakeng sa litsuonyana tse 500 ke M25,000.00 'me poreise ea khoho ka 'ngoe e holileng ke M70.00.

Joale M25,000 ÷ M70.00 = 358 ea likhoho (hlokoma: palo ea 'nete ke 357.14, ka hona bohlale ke ho phahamisa likhakanyo tsa litjeho, hape kaha lipalo ke tsa likhoho tse felletseng, nka khutloana eo e le khoho ea hau e 'ngoe)

Sena se bolela hore sehoai se tlameha ho rekisa likhoho tse 358 ho khutlisa kakaretso ea litjeho tse bileng teng seholopheng ka seng. Kaofela hoa likhoho tse setseng tse tla rekisoa e tla ba phaello.

Mohlala B:

Haeba likhoho tse 500 li tla rekisoa;

Joale likhoho tse 500 - 358 = 142 ea likhoho

Hona ho bolela hore sehoai se tla etsa phaello ea likhoho tse $142 \times M70.00 = M9,940.00$.

Mosebetsi:

Latela tataiso e kaholimo ho hlahloba;

1. U hloka ho rekisa lihlahisoa tse kae ho khutlisa litjeho tsohle tsa polasi ea hau bakeng sa sehlopha se seng le se seng kapa potoloho ka 'ngoe?
2. Ha u sheba boholo ba polasi ea hau, ke lintho tse kae tse tla rekisoa e le phaello feela?



2.3 Palo ea litjeho ka ling



Palo ea litjeho ke eng?

Palo ea litjeho ke mokhoa o sebelisoang ho bala hore na sehlahisoa se phethetsoeng se hlokile bokae ho sehoai hore a se hlahise le ho etsa se lokele ho rekisetsoa bareki. E lokolisa litjeho tsohle tseo u kenang ho tsona ho tloha moo u itokisetsang ho hlahisa ho fihlela moo sehlahisoa se loketsoeng ke ho rekisoa.

Mohlala, haeba sehoai se rekisa nama ea kolobe ka lipakete tsa lik'hilokharama, ho bala litjeho ho bolela mokhoa oa ho fumana hore na k'hilokharama e 'ngoe le e' ngoe e tla be e nkile litjeho tse kae ho sehoai ka nako eo moreki a e fumanang.

Mehlala e meng ea lintho ka bonngoe tse hlahisoang ke lihoai tse ling ke:

Mohlahisi	Litjeho ka bonngoe
Mohlahisi oa nama ea kolobe	1 kg ea nama
Mohlahisi oa tamati	Lebokose le le leng la tamati

Polasi ea likhoho tsa mahe	Terei e le 'ngoe ea mahe,
Mohlahisi oa k'habeche	Mokotla o le mong oa k'habeche

Melemo ea ho tseba litjeho tsa ntho ka 'ngoe:

Melemo	Tlhaloso
Ho qoba ho rekisa ka tahlehelot	Kaha maemong a mangata bareki ba na le likhetho tse ngata tsa lihoai tseo ba ka khethang ho reka ho tsona, 'me kaha ba reka ka bongata, ba ka 'na ba buisana ka theolelo ea liporeise. Ha u tseba litjeho tsa hau tsa sehlahisoa ka seng, u tla tseba poreise e ka tlase-tlase eo u ka rekisang ka eona.
Ho ntlaufatsa moraloa lichelete	Ha u tseba litjeho tsa sehlahisoa ka seng le poreise ka 'ngoe ea hau, u atleha ho hakanya hore na u tla etsa phaello e kae ka sehlahisoa ka seng. Joale u ka tseba ho etsa likhakanyo tsa lekeno la hau hantle.

Sheba mehlala ea litjeho tse kenellang tlhahisong ea nama ea khoho setšoantšong se katlase.



Ha ho sa baloa litjeho hantle, tse ling tsa litjeho li ka phonyoha li sa hlokomeleha.

Mokhoa oa ho hlahanya litjeho tsa sehlahisoa: Litjeho tse otlolohileng le tse pharalletseng

Polasi e 'ngoe le e 'ngoe e na le litjeho tse otlolohileng le tse pharalletseng. Ha u fumana litjeho tsa ntho ka 'ngoe, u sheba hore na ke litjeho tse kae tse kenang sehlahisoeng ka seng sa polasi.

Litjeho tse Otlolohileng

Tsena ke litjeho tsa lisebelisoa tsa mathomo le basebetsi ba hlokahalang ho etsa sehlahisoa. Basebetsing ba otlolohileng ke moputso o lefuoang ho batho ba etsang sehlahisoa ka kotloloho.

Bakeng sa ho nolofatsa mokhoa oa ho bala litjeho, u ka iphapanyetsa litjeho tsa basebetsi ba otlolohileng 'me ua beha meputso tla's'a litjeho tse pharalletseng. Lebaka ke hobane:

- Boholo ba lihoai bo lefa basebetsi bohole moputso o sa fetoheng.

Litjeho tse pharalletseng

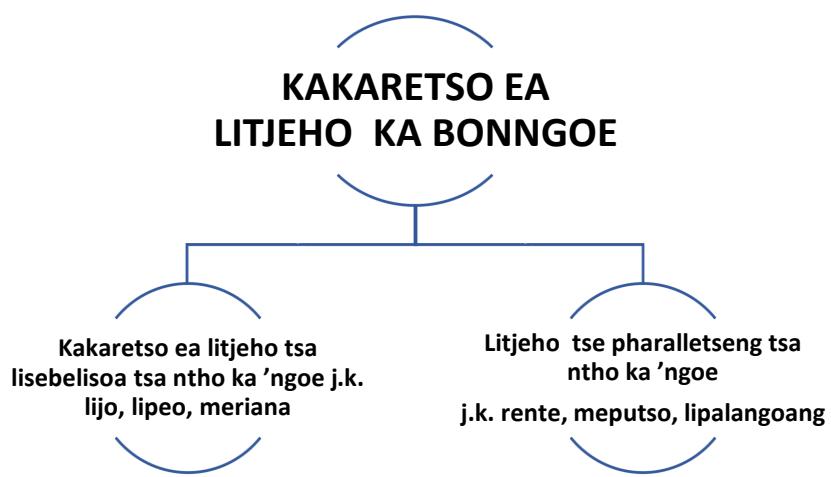
Tsena ke litjeho tse ling kaofela tse hlokahalang ho tsamaisa khoebi empa li sa etse sehlahisoa ka kotloloho.

Litjeho tse pharalletseng le tsona e ka ba lintho tsohle tse sebelisetsoang ho hlahisa sehlahisoa empa ho le thata ho bala hore na li hloko hakae ho etsa sehlahisoa se le seng.

Mohlala, tlhahisong ea nama ea kolobe, likolobe li hloka metsi a nooang empa ha ho bonolo ho bala hore na ke metsi a bokae a sehetsoang ba hlahisoa.

Kakaretso ea litjeho ka bonngoe = Kakaretso ea litjeho tsa lisebelisoa tsa ntho ka 'ngoe + Litjeho tse Pharalletseng tsa ntho ka 'ngoe

Mohlala oa lisebelisoa tsa mathomo le litjeho tse pharalletseng:



Mohlala:

Monghali Leruo o qalile khoebo ea hae ea likhoho ka litsuonyana tse 1000. O ile a reka mekotla e 95 ea lijo tsa likhoho, tse neng li lekane ho fepa seholpha pele ho letsatsi la ho qetela. O ile a boela a reka meriana ea khatello ea maikutlo.

Litjeho tse ling tseo a bileng le tsona li kenyelletsa;

- O lefile basebetsi ba hae ba babeli
- O patalletse lipalangoang ho isa lijo tsa liphoofole le litsuonyana
- Moea oa mohala
- Tefiso ea metsi
- Motlakase kapa parafine bakeng sa ho futhumatsa le ho khantša
- Litefiso tsa ho hlaba likhoho tse kholo

Lisebelisoa tsa mathomo	Litšenyeheho tse sa tobang
<ul style="list-style-type: none">• Litsuonyana• Lijo tsa likhoho• Moriana oa khatello ea maikutlo• Litefiso tsa ho hlaba• Parafine	<ul style="list-style-type: none">• Lipalangoang• Moea• Meputso• Metsi

Mosebetsi:

1. Etsa lethathamo la lisebelisoa tsohle tse etsang sehlahisoa sa hau.
2. Etsa lethathamo la Litjeho tsohle tse pharalletseng tsa khoebong ea hau.



Mokhoa oa ho bala kakaretso ea litjeho tsa ntho ka 'ngoe

Mokhoa oa ho bala litjeho tsa lisebelisoa tsa ntho ka 'ngoe

Ha u bala litjeho tsa lisebelisoa tsa ntho ka 'ngoe, o batla ho bona hore na o sebelisitse libelisoa tsa bokae ho hlahisa ntho e le 'ngoe.

Mohato oa 1. Etsa lethathamo la lisebelisoa tsohle tse otlolohileng tse hlokahalang ho etsa sehlahisoa sa hau.

Mohato oa 2. Etsa lethathamo la manane a lisebelisoa tse hlokahalang bakeng sa potoloho e le 'ngoe kapa bakeng sa sehlopha se le seng.

Mohato oa 3. Ngola poreise ea sesebelisoa ka seng.

Mohato oa 4. Etsa lipalo-palo tsa hore na ho hlokahala chelete e kae bakeng sa thepa e 'ngoe le e 'ngoe e thathamisitsoeng: thaemesa manane a lisebelisoa tse hlokoang ka poreise ea sesebelisoa ka seng. Tsena ke lipalo tse hlokahalang bakeng sa potoloho kaofela, sehlopha kaofela kapa selemong kaofela.

Sesebelisoa	Manane potoloho / Sehlopha	ka	Poreise ea sesebelisoa	Chelete e hlokahalang bakeng sa sehlopha / sehla (Lenane x Poreise)
Litsuonyana	Litsuonyana tse 1000	9.5		9,500
Moriana	Libotlolo tse 5	100		500
Lijo tsa khoho	Mekotla e 95	300		28,500

Mohato oa 5. Fumana kakaretso ea chelete e hlokahalang bakeng sa lisebelisoa ka ho kopanya lethathamo la lichelete kaofela. Ena ke kakaretso ea chelete e hlokahalang bakeng sa ho hlahisa sehlopha kapa potoloho e le 'ngoe.

Mohato oa 6. Nka chelete e hlokahalang bakeng sa lisebelisoa tsa sehlopha kaofela 'me u e arole ka lenane la lintho tseo u tl'o li kotula kapa ho li hlahisa. Sena se u fa litjeho tsa lisebelisoa tsa mathomo tsa sehlahisoa se le seng sa hau.

Mohlala: mohlahisi oa likhoho (tsa nama) o tla arola chelete ena ka palo ea likhoho tseo a tla li fumana ho tsoa sehlopheng. Mohlahisi oa poone o tla arola chelete ena ka lenane la mekotla eo a tla e kotula.

Mohlala:

Monghali Leruo o balile litjeho tsa lisebelisoa tsa mathomo tse hlokahalang ho hlahisa khoho e le 'ngoe.

Tihaloso	Palo ka potoloho / Sehlopha		Poreise ea sesebelisoa ka seng	Kakaretso ea chelete e hlokahalang bakeng sa Sehlopha / sehla (lenane x Poreise)
Litsuonyana	1000	Litsuonyana	9.50	9,500.00
Moriana	5	libotolo	100.00	500.00
Lijo tsa likhoho	95	Mekotla	300.00	28,500.00
Mealo (Maratha a lilepe)	5	Kg	100.00	500.00
Ho paka le matšoao	2	Kg	250.00	500.00
Litefiso tsa ho hlaba	650	Likhoho	0.50	325.00
Parafine	20	lilitara	9.00	180.00
Litjeho tsa lisebelisoa ka sehlopha / potoloho				40,000.00
Lenane le tla kotuloa kapa kakaretso e lebelletsoeng ea chai				985.00
Litjeho tsa mathomo tsa ntho ka 'ngoe				40.61

Mosebetsi:

Fumana litjeho tsa lisebelisoa tsa mathomo sehlahisoeng sa hau ka seng.



Mokhoa oa ho fumana litjeho tse pharalletseng sehlahisoeng ka seng.

Mohato oa 1. Etsa lethathamo la litjeho tsohle ntle le lisebelisoa tsa mathomo tseo u bang le tsona tsamaisong ea polasi ea hau. Tsena ke litjeho tsa hau tse pharalletseng. Haeba ho na le litjeho tse ling tsa khoebo tseo u li fumanang lipakeng tsa lipotoloho tsa tlhahiso, kenyelletsa litjeho tsena litjehong tsa hau tse pharalletseng.

Mohato oa 2. Ngola lichelete tsa litjeho tse tl'o hlokahala bakeng sa potoloho kapa sehlopha ka seng.

Mohato oa 3. Fumana kakaretso ea litjeho tse pharalletseng.

Mohato oa 4. Arola kakaretso ea litjeho tse pharalletseng tse hlokalang bakeng sa potoloho kapa sehlopha ka seng ka lenane la lihlahisoa tse lebelletsoeng ho tsoa sehlopheng ka seng. Sena se fa sehoai kakaretso ea litjeho tse pharalletseng tsa sehlahisoa ka seng se lokelang ho kotuloa.

Mohlala:

Monghali Leruo o balile litjeho tse phararalletseng tse bileng teng ho hlahisa khoho e le 'ngoe.

Litjeho tse Pharalletseng	Chelete e hlokoang ka potoloho kapa Sehlopha
Tefiso ea metsi	30.00
Moea oa mohala	50.00
Lipalangoang	400.00
Inshorensen	65.00
Lits'enyehelo	1,200.00
Motlakase	100.00
Kakaretso ea litjeho tse pharalletseng ka potoloho / sehlopha	5,595.00

Mosebetsi:

Fumana litjeho tse pharalletseng tsa sehlahisoa ka seng.



Kakaretso ea litjeho tsa ntho ka 'ngoe = Litjeho tsa lisebelisoa tsa Mathomo tsa ntho ka 'ngoe + Litjeho tse pharalletseng tsa ntho ka 'ngoe

Mohlala:

Kakaretso ea Litjeho tsa khoho ka 'ngoe polasing ea Monghali Leruo ke M40.61 e leng ea litjeho tsa lisebelisoa + M5.68 ea litjeho tse pharalletseng = **M46.29**

Ka mantsoe a mang, Monghali Leruo o sebelisa M46.29 khohong ka 'ngoe pele moreki a e amohela.

Ha u tseba kakaretso ea litjeho tsa ho hlahisa sehlahisoa ka seng seo u se rekisang, u ka e bapisa le poreise eo u e behileng, u atleha ho tseba hore na u etsa phaello kapa che, le hore na u etsa phaello e kae sehlahisoeng ka seng.

Example:

Sehoai	Poraese ka 'Ngoe	Litjeho tsa Sehlahisoa ka seng	Phaello kapa Tahlehelo
Polasi A	65.00	45.00	M20 (phaello)
Polasi B	65.00	70.00	M5 (tahlehelo)
Polasi C.	65.00	65.00	M0 (tekanyo)

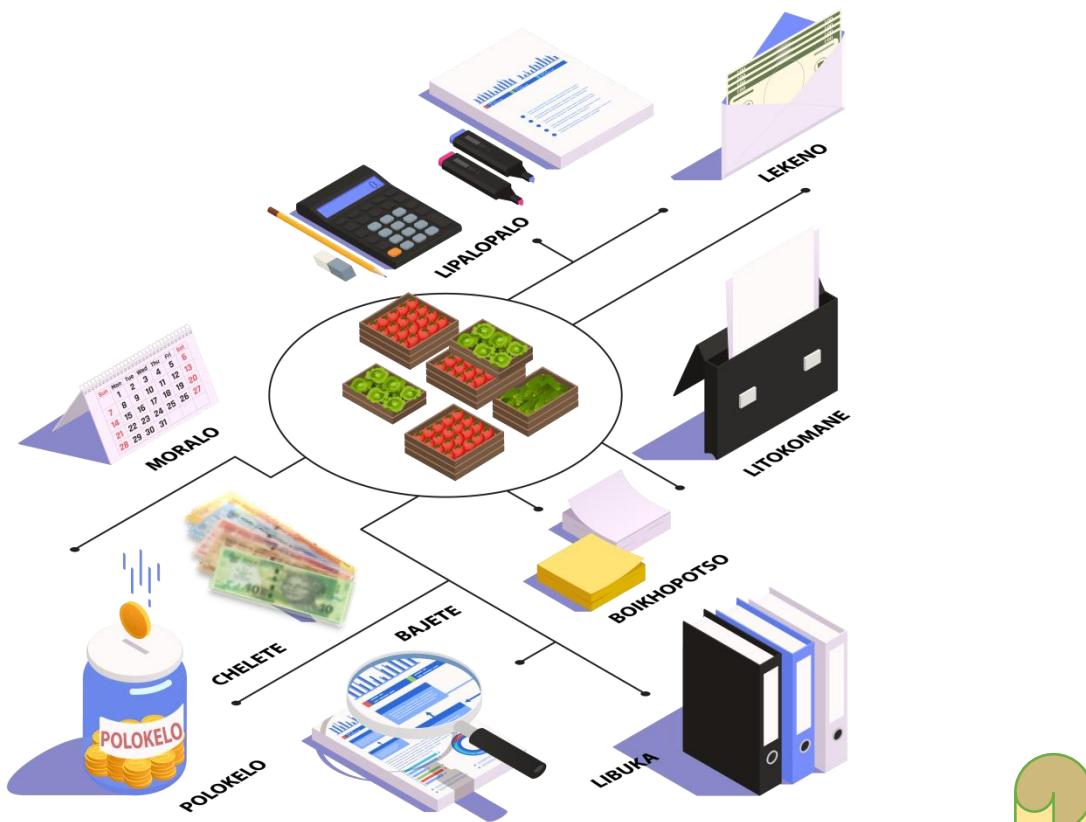
Mosebetsi:

Fumana kakaretso ea litjeho tsa hau tsa sehlahisoa ka seng.

Fumana hore na u tl'o fumana phaello e kae ka sehlahisoa ka seng seo u t'o se rekisa.



KHAOLO EA 3. Ho fumana lipalo-palo tsa letsete le hloka halang



Seo u tla ithuta sona khaolong ena:

1. Lihuai tse ncha li tla ithuta ho sebetsa lipalo tsa chelete e hloka halang bakeng sa mapolasi a bona a macha. Lihuai tsa khale li tla ithuta ho etsa lipalo tsa chelete e hloka halang bakeng sa sehla se latelang, potoloho kapa seholopho.
2. Lihuai li tla ithuta ho fumana palo ea sebele ea tšehetso ea lichelete eo ba e hlokang.
3. U tla ithuta ho etsa likhakanyo tsa 'nete tsa thekiso ea nako e tlang.

Ho sebetsa lipalo-palo tsa letsete le hlokahalang

Taolo e nepahetseng ea lichelete e boetse e kenyelletsa ho etsa likhakanyo tse kholisehang tsa hore na u hloka bokae ho qala le ho tsamaisa polasi ea hau ka katleho, u sa tl'o felloa ke chelete kapelenyana.

Letsete le hlokahalang ke chelete e hlokahalang ho lefella lisebelisoa tsohle tse hlokahalang tsa khoebo ho tloha qalong ho fihlela moo khoebo e tla qala ho itšematlela litjehong tsa eona. Lisebelisoa tsena li kenyelletsa mechini, lipo, litjeho tsa basebetsi le lipalangoang.

U hloka ho sebetsa lipalo tsa chelete e hlokahalang neng?

- a. Ha u itokisetsa ho qala khoebo e ncha (Ho sebetsa lipalo tsa lisebelisoa tse hlokahalang ho tsamaisa polasi ho fihlela nako eo lekeno le entsoeng le lekane ho lefella litšenyeheho tsa polasi).

- b. Qalong ea sehla / potoloho / sehlopha (Ho etsa lipalo tsa chelete e hlokahalang ho tsamaisa polasi ho fihlela nakong ea thekiso).

Ho sebetsa lipalo tsa chelete e hlokahalang, sehoai se lokela ho:

Mohato oa 1. Etsa lethathamo la lisebelisoa tsohle tse hlokahalang joaloka lisebelisoa le basebetsi.

Mohato oa 2. Ngola manane a hlokahalang.

Mohato oa 3. Ngola poreise ea sesebelisoa ka seng.

Mohato oa 4. Fumana palo e hlokahalang bakeng sa sesebelisoa se seng le se seng ka ho thaemesa manane a hlokhlang ka poreise ea sesebelisoa ka seng.

Mohato oa 5. Fumana kakaretso ea chelete e hlokahalang.

Mohato 6. U ka eketsa mola o mong o theohang bakeng sa ho ngola bafani ba lisebelisoa tse boletsoeng.

Mohlala:

Lipa-palo tsa chelete e hloka halang

Lisebelisoa	Bongata	Theko ka bonngoe	Chelete / Mohloli	Kakaretso ea Chelete e Hloka halang	Mofani oa thepa
Masakana	Lisete tse 4	17,500.00	70000.00		
Lifepelo	Lisete tse 3	1,000.00	15000.00		
Bolulo ba Likhoho	Ntlo e le 1	120,000.00	120000.00		koporasi
Litsuonyana	Litsuonyana tse 1050	9.50	9975.00		
Moriane	Botlolo ea 5l x 1	1,000.00	1000.00		Ngakeng
Lijo	Mokotla oa 95	300.00	28500.00		koporasi
Basebetsi	Batho ba 2 x likhoeli tse 1.5	1,200.00	4800.00		motho ka mong
Kakaretso ea chelete e hloka halang				249,275.00	

Mosebetsi:

U sebelisa tataiso e bontšitsoeng kaholimo, etsa lipalo tsa chelete e hloka halang bakeng sa potolohlo kapa sehlopha sa hau seo u tl' o sebetsana le sona.

U tl' o lokela ho sebelisa bokae ka kakaretso pele u qala ho fumana chelete e lekaneng ho lefella litjeho tsa polasi ka chelete e tsoang polasing ea hau?



KHAOLO EA 4. Ho etsa Lipalo tsa Thekiso e Lebelletsoeng

Ho boetse ho bohlokoa ho etsa likhakanyo tsa thekiso bakeng sa sehla ka seng kapa bakeng sa nako e behiloeng e ka bang likhoeli tse tšeletseng kapa tse leshome le metso e 'meli.

He etsa **likhakanyo tsa thekiso**, sehoai se lokela ho hula lenane la kotulo le tla sebelisoa bakeng sa tšebeliso ea lelapa ho tsoa kakaretsong ea kotulo e hakantsoeng.

E le ho tseba hore na ho lokela ho hakanngoa bokae bakeng sa tšebeliso ea lelapa, sehoai se lokela ho ipapisa le hore na lelapa le ne le sebelisa sehlahisoa se tšoanang joang nakong e fetileng. Sehlahisoa se setseng se ka hakanyetsoa bakeng sa thekiso. Manane le liporeise tse hakantsoeng bakeng sa thekiso le tsona li lokela ho ipapisa le maemo a 'maraka joalo ka bareki ba shebiloeng le liporeise tsa 'maraka.

Mokhoa oa ho hakanya thekiso ea nako e tläng bakeng sa potoloho ka 'ngoe kapa nako e itseng:

Mohato oa 1. Etsa lethathamo la lihlahisoa tse tl'o rekisoa.

Mohato oa 2. Ngola manane a tl'o rekisoa. Mohlala, haeba moroho o tla rekisoa ka mekotla, u ngola palo ea mekotla e tl'o rekisoa.

Mohato oa 3. Ngola poreise eo u rerileng ho e beha ea mokotla o le mong.

Mohato oa 4. Fumana kakaretso ea thekiso eo u tla e etsa ho tsoa sehlahisoeng se seng le se seng ka ho thaemesa manane a tl'o rekisoa ka theko ka poreise ea sehlahisoa ka seng.

Mohato 5. U ka eketsa mola o mong o thehosang oa ho ngola bareki ba hloauoeng bakeng sa sehlahisoa se seng le se seng.

Mohlala:

Likhakanyo tsa thekiso ea Monghali Leruo.

Lithekiso	Lenane	Poreise ea Sehlahisoa ka seng	Kakaretso	Moreki ea shebiloeng
Khoho tse Libeke li 6	550	70.00	38,500.00	Barekisi, lilakha le batho ka bomong
Likhoho tse libeke li 7	435	74.00	32,190.00	Barekisi, lilakha le batho ka bomong

Mosebetsi:

Sebetsa palo ea chelete eo u tla e fumana ka thekiso ea kotulo e tlang ea polasi.



KHAOLO EA 5. Litlaleho tsa Lichelete



Seo u tla ithuta sona khaolong ena:

1. Moralo oa phallo ea chelete ke eng, tlaleho ea lekeno ke eng, hape tlaleho ea boemo ba lichelete ke eng?
2. Sepheo sa littaleho tsee ke sefe?

Selelekela

Tlaleho ea lichelete ke moralo o ngolletsoeng ho bontša hore na sehoai se rerile ho laola lichelete tsa khoebo joang. Mosebetsi oa ho ngola meralo ea lichelete o kenyelletsa ho sheba morao hore na khoebo e sebelitse joang nakong e fetileng, ho sheba liphetoho tse ncha le lintlha tse ling tse ka amang khoebo le merero ea sehoai bakeng sa nako e tlang.

Tlaleho ea lichelete ke moralo o ngotsoeng ho bontša hore na sehoai se rera ho laola lichelete tsa khoebo joang.

Ho bohlokoa hore sehoai se seng le se seng se ngole moralo oa lichelete selemo se seng le se seng. Sena se ka etsahala qalong ea selemo kapa pejana feela ha sehla se qala. Meralo ea lichelete e ka akaretsa linako tse fapaneng. Linako tse tloaelehileng

ke selemo se le seng le lilemo tse peli. Ho na le littaleho tse tharo tsa bohloko tseo sehoai se seng le se seng se lokelang ho li ngola, tsona ke tsena:

- a. Moralo oa phallo ea chelete
- b. Tlaleho ea lekeno
- c. Tlaleho ea boemo ba lichelete

Qetellong ea nako e 'ngoe le e 'ngoe, sehoai se ngola littaleho tse tšoanang tse tharo tse bontšang tšebetso ea khoebo nakong e fetileng ebe se bapisa moralo le tšebetso e bileng teng. Ho bohloko hore sehoai se behe mabaka a bakileng liphapang le ho ntlatatsa meralo ea sona le tšebetso ea khoebo ho ea pele. Haeba sehoai se sokola ho utloisia mabaka a ho se tšoane, o lokela ho batla thuso ho tsoa liofising tse amehang.

Melemo ea ho ngola Meralo ea Lichelete

Littaleho tsa lichelete	Sepheo	Tse ka hare
Moralo oa phallo ea chelete	<ul style="list-style-type: none"> • O bontša likhakanyo tsa hore na chelete e tla kena le ho tsoa khoebong joang nakong e beuoeng. • O thusa sehoai ho etsa bonnete ba hore polasi ha e felloe ke chelete ea ho lefella litjeho tsa eona. • O thusa sehoai ho laola lichelete tsa khoebo ka nepo, mohlala, sehoai se atleha ho bona le ho qoba ho boloka chelete e ngata e 	<ul style="list-style-type: none"> • Mehloli e lebelletsoeng ea lichelete. • Chelete e lebelletsoeng ho kena ka khoeli, potoloh kapa sehlopha • Litjeho tse lebelletsoeng ka khoeli, potoloh kapa sehlopha • Chelete e 'ngoe e keneng ka khoeli, potoloh kapa sehlopha • Chelete e salang ka khoeli. • Tlhokomeliso: Ka chelete ho boleloa chelete e ka lebokoseng la chelete le e bankeng

	<p>sa sebelisoeng molemong oa kholo ea khoebo.</p> <ul style="list-style-type: none"> Bohlokoa bo boholo ba moralo oa phallo ea chelete ke ho bontša chelete e salang ka khoebong khoeling e 'ngoe le e 'ngoe eo moralo o e kentseng. 	
Tlaleho ea lekeno	<ul style="list-style-type: none"> E bontša hore na khoebo e etsa phaello kapa che. 	<ul style="list-style-type: none"> Chelete eohle ea thekiso e lebelletsoeng ho kena ka selemo Kakaretso ea litjeho tse lebelletsoeng ka selemo Phaello e lebelletsoeng ka selemo
Tlaleho ea Boemo ba Lichelete	<ul style="list-style-type: none"> E tlaleha seo khoebo e nang le sona le seo khoebo e se kolotang. E bontša hore na khoebo e itšetlehile ka lichelete tseo e nang le tsona kapa tseo e li kolotang. E bontša hape hore na chelete e kolotiloeng e tlase kapa e feta kakaretso ea thepa ea khoebo. 	<ul style="list-style-type: none"> Kakaretso ea boleng ba thepa ea nako e telele ba nako e fetang selemo Kakaretso ea boleng ba thepa e sa nkeng nako ea ho feta selemo Kakaretso ea liabo tsa beng ba khoebo qetellong ea nako e beuoeng Kakaretso ea chelete e kolotoang ke khoebo qetellong ea nako

5.1 Moralo oa phallo ea chelete

Moralong oa phallo ea chelete, sehoai se ngola fatše chelete eohle e kenang le e tsoang khoebong ea polasi. Tlaleho ea phallo ea chelete e bapisa chelete e kenang le chelete e tsoang khoebong ka ho bontša chelete e setseng qetellong ea khoeli, potoloho kapa seholpha. Chelete e setseng e bontša hore na ho kene chelete e ngata kapa ho tsoile chelete e ngata.

Tse ka hare ho tlaleho ea phallo ea chelete (moralo):

Tse ka Hare	Litthaloso
Chelete e kenang	Chelete eohle e kenang khoebong ka khoeli, ho kenyelletsathekiso, letsete, lithuso, likalimo, jj.
Chelete e tsoang	Chelete eohle e tsoang khoebong e kenyelletsatohreka mechini le lisebelisoa, ho lefella litjeho tsohle, ho hula chelete bakeng sa tšebeliso ea mabaka a kathoko ho khoeko, jj
Kakaretso ea Chelete e teng	Chelete e setseng kamor'a ho tlosa chelete e tsoang ho chelete e kenang. Chelete ena e setseng e bontša hore na khoeko e ekelitse chelete e kae khoeling eo.
Chelete e bulang	Chelete e kahar'a khoebong qalong ea khoeli.
Chelete e koalang	Chelete e setseng ka khoebong mafelong a khoeli. Ena ke chelete e teng e kopana le chelete e butseng.

Mokhoa oa ho hlopha moralo oa phallo ea chelete oa nako ea likhoeli tse 6

Tlhokomeliso: Eng kapa eng e tsamaisang chelete ea khoeko e tlameha ho raloa le ho ngoloa fatše. Phallo ea chelete e bontša litsela tsohle tseo chelete ea khoeko e tsamaeang ka tsona, eseng ho fanana ho etsoang ka mokitlane kapa likoloto.

Ngola tafole e tla lekana palo ea likhoeli tse tla nkua ke nako ea phallo ea chelete le mela e meng e 'meli kathoko.

Mohato oa 1. Ngola lethathamo la mehloli eohle ea lichelete moleng oa pele

Mohato oa 2. Ngola lichelete tse hakanyelitsoeng khoeli le khoeli

Mohato oa 3. Fumana kakaretso ea chelete e lebelletsoeng bakeng sa khoeli e 'ngoe le e 'ngoe.

Mohato oa 4. Fumana kakaretso ea chelete e lebelletsoeng ho tsoa mohloing o mong le o mong ka bolelele ba nako.

Mohlala:							
Ho fumana kakaretso ea chelete e kenang ka nako e felang ka la 31 Hlakubele 2022							
Litthaloso	Khoeli ea 1	Khoeli ea 2	Khoeli ea 3	Khoeli ea 4	Khoeli ea 5	Khoeli ea 6	Kakaretso
Chelete ho (mehloli ea chelete)							
Letsete	7,000	-	-	-	-	-	7,000
Lithuso	80,000	-	-	-	-	-	80,000
Kalimo	-	-	-	-	-	-	-
Thekiso	-	-	5,000	7,000	3,000	-	15,000
Tefo ea thekiso ea sekoloto	-	-	-	10,000	10,000	10,000	30,000
Kakaretso ea chelete e kenang	87,000	-	5,000	17,000	13,000	10,000	132,000

Mohato oa 5. Ngola lethathamo la litjeho tsohle tseo khoebo e tla ba le tsona moleng oa pele.

Mohato oa 6. Ngola lichelete tse hakanyelitsoeng khoeling ka 'ngoe.

Mohato oa 7. Fumana kakaretso ea litjeho tse lebelletsoeng khoeli ka 'ngoe.

Mohato oa 8. Fumana kakaretso ea litjeho tse lebelletsoeng bakeng sa litjeho ka 'ngoe boleleleng ba nako.

Mohlala:

Ho fumana **kakaretso ea chelete e tsoileng**

Litlhaloso	Khoeli ea 1	Khoeli ea 2	Khoeli ea 3	Khoeli ea 4	Khoeli ea 5	Khoeli ea 6	Kakaretso
Chelete e tsoang (Mabaka a ntšang chelete)							
Lisebelisoa tsa mathomo 1	10,000	-	-	5,000	-	-	15,000
Lisebelisoa tsa mathomo 2	5,000	-	-	-	-	-	5,000
Meputso	-	3000	2,000	2,000	2,000	-	9,000
Moea	50	20	20	20	20	20	150
Lipalangoang	850	-	-	-	-	-	850
Terekere	65,000	-	-	-	-	-	55,000
Chelete ea tšebeliso lelapa	-	-	-	-	5,000	-	5,000
Tefo ea mokitlane	-	-	-	-	-	-	-
Chelete eohle e tsoileng	80,900	3,020	2,020	7,020	7,020	20	100,000

Mohato oa 9. Khoeling e 'ngoe le e' ngoe, tlosa chelete e tsoang ho chelete e kenang ho fumana hore na ho bile le chelete e ngata e keneng kapa e ngata e lefileng. Chelete ena e bitsoa **chelete e teng**.

Mohato oa 10. Katlase ho chelete e teng, eketsa mola sebakeng sa chelete e bulang. Ena ke chelete eo khoebo e tla koala khoeling e fetileng ka eona. Mohlala: chelete e bulang Hlakola ke chelete e koalang ea Pherekhong; ha chelete bulang Tlhakubele e le chelete e koalang ea Hlakola. Lichelete tsena

tse setseng li lokela ho kopanngoa le lichelete tse kenang tsa likhoeli tse latelang.

Mohlala:

Palo ea chelete e koalang

Chelete e teng	6,100	-3,020	2,980	9,980	5,980	9,980	32,000
Chelete bulang	-	6,100	3,080	6,060	16,040	22,020	-
Chelete e koalang	6,100	3,080	6,060	16,040	22,020	32,000	-

Lintlha tsa bohlokoa tseo u lokelang ho li ela hloko:



Tlaleho ea phallo ea chelete ha e bontše hore na khoebo e etsa phaello kapa che. E bontša feela hore na khoebo e na le chelete ea ho tsamaisa khoebo khoeli le khoeli kapa che.



Ha chelete e setseng e le katlase, sena se bolela hore chelete e lefileng khoeling eo e ngata ho feta chelete e amohetsoeng.

Sena se bolela hore litšenyehelo tsa khoeli eo li lefiloe ka chelete e tsoang likhoeling tse fetileng.



Lipalo tsa phallo ea chelete li tlameha ho lumellana le likarolo tse ling tsa moralo oa khoebo, lipalo tse ngotsoeng li lokela ho bontša litaba tse bontšitsoeng likarolong tse ling.

Mohlala, haeba moralo oa ho kena 'marakeng o re khoebo e tla ikisetsa lillahisoa tsa eona, litjeho tsa lipalangoang li lokela ho shebahala li phahame nakong ea likhoeli tseo thekiso e phahameng. Haeba khoebo e rera ho sebelisa seea-le-moea sebakeng sa lipapatso, phallo ea chelete e tlameha ho bontša chelete e tsoang khoebong ho lefella lipapatso tsa sea-le-moea.



Lichelete tse setseng tsa phallo ea chelete li lokela ho bontša chelete e lekaneng. Qoba hore chelete e koalang e bokellane kahar'a moralo oa hau oa phallo ea chelete. Sena ke sesupo sa taolo e mpe ea lichelete.

Chelete e hlahisoang ke khoebo e lokela ho bonoa e sebelisetsoa ho fihlela sepheo se seng sa khoebo ho fapano le hore e lule kahar'a polokelo ea banka. Leha ho le joalo, ho bohlokoa hore sehoai se boloke chelete e lekaneng ho tšehtsa khoebo ka lichelete a sa sokole.

Mosebetsi:

Ngola moralo oa phallo ea chelete o akaretsang likhoeli tse tšeletseng ho qala ka khoeli ea boitlhopho.



5.2 Tlaleho ea lekeno

Tlalehong ea lekeno, sehoai se ngola lipalo tse hakantsoeng tsa thekiso le litjeho ka sepheo sa ho fumana hore na polasi e tla etsa phaello e kae bakeng sa nako e behetsoeng moralo, eo hangata e leng selemo.

Tse kahare ho Tlaleho ea Lekeno:

Tse Kahare	Tlhaloso
Lekeno	Chelete eohle eo u e fumanang ka ho rekisa lihlahisoa tsa hau
Tlosa: Litjeho tse otlohileng	Chelete eohle eo u e sebelisang ho reka lisebelisoa le basebetsi ba hlasisang ka kotloloho
Phaello pele ho litjeho	Chelete eo u e fumanang ho tsoa thekisong u tlose chelete eo u e sebelisang ho reka lisebelisoa le ho lefa basebetsi ba hlasisang
Tlosa: Litjeho tse akaretsang	Litjeho tse ling kaofela tsa khoebo
Phaello e setseng	Phaello e felletseng eo khoebo ea hau e e etsang

Mokhoa oa ho ngola tlaleho ea lekeno:

Mohato oa 1. Ngola kakaretso ea chelete e lebelletsoeng ho tsoa thekisong

Mohato oa 2. Ngola kakaretso ea litjeho. Ena ke chelete e tla sebelisoa ho reka lisebelisoa tsa mathomo tsa polasing.

Hape u ngola chelete e tl'o lefa batho ba tl'o sebetsa ka kotloloho polasing joaloka ba hlokamelang liphooftlo polasing kapa ba tla kotula masimong. Haeba basebetsi ba tla lefshoa ka lihlahisoa tse kotutsoeng, sehoai se tla lekanyetsa boleng ba lihlahisoa tse joalo ebe se beha boleng boo e le mopuso.

Mohato oa 3. Tlosa kakaretso ea litjeho tse otlohileng ho tsoa thekisong e lebelletsoeng. Phapano ena e bitsoa **phaello ea pele ho litjeho**.

Mohato oa 4. Ngola litjeho tsohle tse ling tseo sehoai se tla ba le tsona nakong eo, joaloka lipalangoang, moea oa mohala, liabo tsa mekhatlo ea lihoai, jj.

Mohato oa 5. Ho tsoa phaellong ea pele ho litjeho, tlosa litjeho tsohle tseo sehoai se tla ba le tsona nakong eo. Phapano ena e bitsoa phaello e setseng pele ho lekhetho.

Mohlala:

Tlaleho ea Monghali Leruo ea selemo se felang ka la 31 Hlakubele 2022.

Moralo oa Tlaleho ea Lekeno	
Thekiso	70,690.00
Tlosa: Litjeho tse otlolohileng	
Lisebelisoa tsa mathomo	40,005.00
Litjeho tsa basebetsi	3,750.00
Phaello pele ho litjeho	26,935.00
Tlosa: Litšenyehelo tse ling kaofela tsa khoebo	1,845.00
Phaello e setseng	25,090.00

Mosebetsi:

Ngola tlaleho ea lekeno ea nako e sebelisitsoeng moralong oa hau oa phallo ea chelete.



5.3 Tlaleho ea boemo ba lichelete

Ka nako e telele e fetileng, tlaleho ea boemo ba lichelete e ne e bitsoa buka ea sekala.



Ho tsoa tlalehong ena, 'mali a ka tseba hore na khoebo e tšehekitsoe ka lichelete joang nakong eo ho ngoloang tlaleho. Hangata e ngoloa qetellong ea selemo sa lichelete; empa e ka boetse ea ngoloa neng kapa neng.

Ha sehoai se ngola moralo oa lichelete, se tlameha ho ba le likhakanyo tsa boemo ba khoebo ea sona qetellong ea nako e reriloeng. Mohlala, haeba sehoai se ngola moralo oa lichelete oa selemo se le seng, tlaleho ea boemo ba lichelete e tla tlaleha boemo ba khoebo letsatsing la ho qetela la selemo seo.

Mokhoa oa ho ngola Tlaleho ea Boemo ba Lichelete:

Tlaleho ea Boemo ba Lichelete e na le mahlakore a mabeli. U ka bitsa mahlakore ana ka hore ke lehlakore la A le lehlakore la B.

Tse kahar'a Tlaleho ea Boemo ba Lichelete:

Lehlakore la A (Thepa eohle)		Lehlakore la B (Letsete le Mekoloto)	
Thepa ea nako telele	matlotlo 'ohle a khoebo a tšoarellang nako e fetang selemo, ho kenyelletsoa meaho, mechini, makoloi jj.	Chelete ea Mong'a	chelete eohle e tsetetsoeng ke mong'a khoebo ho kenyelletsoa letsete, phaello e tsetetsoeng hape, lithuso, jj.
Thepa ea nakoana	matlotlo 'ohle a khoebo a ka fetohang chelete kapele, joaloka thepa e rekisoang, ba kolotang, chelete e bankeng, chelete e ka lebokoseng la chelete, jj.	Likoloto	chelete eohle eo khoebo e e kolotang ba bang ho kenyelletsa mekitlane ea banka le theko ea thepa ka sekoloto
Kakaretso ea Thepa	hona ke boleng ba khoebo ea hau	Kakaretso ea letsete le mekoloto	chelete eohle e sebelisitsoeng ho tsamaisa khoebo

Mahlakore ka bobeli e leng A le B a lokela ho koala ka ho lekana hobane lehlakore la B ka kakaretso le bontša moo chelete e rekileng thepa e hlhang lehlakoreng la A e tsoang teng. Mohlala: haeba lehlakore la A le ne le na le mechini le lisebelisoa, ho lokela hore ebe ho bile le chelete ea ho li reka pele sehoai se ba le tsona. Lehlakore la B le tlaleha hore na chelete eo e tsoa ho kae.

Haeba Lehlakore A le na le lisebelisoa tse teng joaloka lipo tse e-s'o lefelloe, ho bolelang hore mofani oa thepa o na le seabo tšehtsong ea lichelete tsa khoebo ea hau, chelete e kolotoang mofani e lokela ho hlaha Lehlakoreng la B. Sheba mohlala o latelang o bontšang kamoo tlhaloso ena e shebahalang kateng.

Mohlala:

Tlaleho ea Monghali Leruo ea boemo ba lichelete ka la 31 Hlakubele 2022

Thepa	Matsete le Mekoloto		
Thepa ea nako e telele	Matsete		
Masakana	70,000.00	Letsete	60,000.00
Lijelo	15,000.00	Lithuso	55,000.00
Bolulo ba Khoho	120,000.00	Phaello e tsetetsoeng hape	25,090.00
Kakaretso ea Matlotlo a nako e telele	205,000.00	Kakaretso ea Letsete	140,090.00
Thepa ea nakoana	Mekoloto		
Chelete e bankeng	22,460.00	Likalimo tsa banka	100,000.00
Chelete e ka letsohong	8,375.00	Mokitlane	1,280.50
Lijo tse setseng	1,535.50	Kakaretso ea mekoloto	101,280.50
Likoloto	4,000.00		
Kakaretso ea thepa ea nakoana	36,370.50		
Kakaretso ea Thepa	241,370.50	Kakaretso ea Letsete le mekoloto	241,370.50

Ha u utloisia mahlakore ana a mabeli a tlaleho ea boemo ba lichelete, ho ba bonolo ho uena ho ingolla tlaleho ea hau. Ho latela mokhoa oa morao-rao oa ho ngola tlaleho ena, ha u sa hloka ho toroea tafole e kaholimo. Kahoo kamor'a ho toroea tafole ena pampiring e kathoko, u tla hloka ho ngola tlaleho ena moralong oa hau oa lichelete u sa sebelise mofuta ona oa tafole.

Ha u ngola tlaleho ea boemo ba lichelete ntle le ho sebelisa tafole, u ngola lehlakore la hau la A le kakaretso ea chelete e koalang. Ebe u ngola lehlakore la B katlase le kakaretso ea lona. Ka mantsoe a mang, u ngola thepa ea nako e telele le thepa ea nakoana, le kakaretso ea tsona. Ebe katlase ho matlotlo ao u ngola chelete ea letsete le likoloto hammoho le kakaretso ea tsona.

Mohlala: Tlaleho ea boemo ba lichelete ka la 31 Tlhakubele 2022

<u>Thepa ea nako e telele</u>	
Masakana a likhoho	70,000.00
Lijelo	15,000.00
Ntlo ea Khoho	120,000.00
Kakaretso ea Thepa ea nako e telele	205,000.00
<u>Thepa ea nakoana</u>	
Chelete e bankeng	22,460.00
Chelete e ka matsohong	8,375.00
Lijo tse setseng	1,535.50
Likoloto	4,000.00
Kakaretso ea thepa ea nakoana	36,370.50
Kakaretso ea Thepa	241,370.50
<u>Letsete</u>	
Letsete	60,000.00
Lithuso	55,000.00
Phaello e tsetetsoeng hape	25,090.00
Kakaretso ea letsete	140,090.00
<u>Likoloto</u>	
Likalimo tsa banka	100,000.00
Mokitlane	1,280.50
Kakaretso ea mekoloto	101,280.50
Kakaretso ea Letsete le mekoloto	241,370.50

Mosebetsi:

Ngola tlaleho ea boemo ba lichelete bakeng sa nako e felang ka letsats le tšoanang le la tlaleho ea lekeno.

